

Toespraak door Robert van Asten bij de herdenking van de Slag om de Residentie op het Ilsyplantsoen, 10 mei 2025

Geachte aanwezigen,

Dames en heren,

Jongens en meisjes,

Vandaag staan we stil bij de dramatische gebeurtenissen in de meidagen van 1940.

Het moment waarop Nederland betrokken werd bij de Tweede Wereldoorlog.

En hier en elders rond Den Haag, heel hard gevochten werd.

In de huidige wijk Ypenburg zijn 47 straten vernoemd naar militairen die hier sneuvelden, of na de oorlog gedecoreerd zijn vanwege hun heldhaftig optreden.

Begin dit jaar heeft de gemeente Den Haag bij de naamborden van die straten, en bij de twee oorlogsmonumenten, stoeptegels laten leggen met een QR-code.

Via de code kom je op een website met de geschiedenis van de vernoemde personen.

Hopelijk draagt dit ertoe bij dat hun verhaal en dat van de Slag om de Residentie niet in vergetelheid raakt.

Onder de slachtoffers van de Duitse aanval van 10 mei 1940 waren niet alleen militairen, maar ook mensen die hier destijds woonden.

Bijvoorbeeld de families Van Geest en Bosman.

Melkveehouder Jaap van Geest woonde met zijn vrouw, twee dochtertjes en een dienstmeisje in boerderij Hoeve Johanna.

Die lag waar nu het depot van AVALEX is gevestigd.

In de vroege ochtend van die tiende mei was Jaap van Geest met twee knechten de wei ingegaan om de koeien te gaan melken.

Zoals hij iedere dag deed.

Daarbij werden ze verrast door het bombardement op het vliegveld, waarop ze snel terug vluchtten naar de boerderij.

Daar aangekomen troffen ze ook het elfkoppige gezin Bosman aan.

Jan Bosman was de machinist van het poldergemaal aan de huidige Laan van Hoornwijk.

Bij de aanval kreeg het gemaal en de naastgelegen woning van de familie Bosman het zwaar te verduren.

Nederlandse militairen hadden de familie Bosman daarom weggestuurd.

Ondertussen ging Jaap van Geest er weer op uit, samen met z'n twee knechten, om het melken voort te zetten.

Je kunt het je moeilijk voorstellen: koeien melken in een 'war zone'.

Daarbij raakte Jaap van Geest tot twee keer toe gewond.

Er zat niks anders op om weer terug te keren naar de boerderij.

Daar hadden intussen Duitse parachutisten hun toevlucht gezocht.

Zij sloten de families Van Geest en Bosman en hun personeel, samen met vier krijgsgevangenen Nederlandse militairen op in de kelder.

Jaap van Geest moest tussendoor met zijn knecht een gewonde Duitser uit een weiland slepen, dat onder Nederlands vuur lag.

Opnieuw raakte hij gewond, zo zwaar dat hij nog maar net de kelder kon bereiken.

Ondertussen was de Hoeve Johanna door de Duitsers veranderd in een oorlogsstelling, van waaruit ze de Nederlandse troepen beschoten.

Aan het eind van de middag van die eerste oorlogsdag was het vliegveld Ypenburg weer in Nederlandse handen, met uitzondering van de Hoeve Johanna.

Die werd dan ook onder vuur genomen, met vreselijke gevolgen voor de mensen die daar vast zaten in de kelder.

Van de familie Bosman werd vader Jan en zijn driejarig zoontje gedood.

Van het gezin Van Geest overleefde alleen Jaap het, zijn vrouw en hun twee dochtertjes vonden de dood, evenals hun dienstmeisje.

Ook de vier Nederlandse krijgsgevangenen overleefden het niet.

De Duitse bezetting van 42 man gaf zich over met 6 gewonden en 4 gesneuvelden.

Jaap kreeg het drama pas twee weken later te horen, nadat hij in het ziekenhuis uit een coma was bijgekomen.

Een verhaal dat goed illustreert hoe iedereen in de maalstroom van oorlogsgeweld terecht kan komen.

Het ene moment denk je dat je, zoals altijd, de koeien kunt gaan melken.

Even later vliegen de kogels en granaten je om de oren, raak je zwaargewond en ben je aan het einde van de dag je gezin kwijt ...

Het trieste is dat dit nog altijd gebeurt.

Bijvoorbeeld in Oekraïne, in Gaza, in Soedan.

Vandaag herdenken we dan ook niet alleen de slachtoffers van 85 jaar geleden, maar we denken ook aan al die mensen die vandaag de dag lijden onder oorlogsgeweld.

Oorlog is geen natuurramp.

Oorlog is mensenwerk.

Vrede ook.